

— ❁ СПИСАНИЕ ЗА ДЪЦА ❁ —

Есень.

— 0 —

Теменужката красива
Е челце навела,
Младостъта си тя оплаква,
Младостъ отлетѣла!

— 0 —

А латинката червена,
Нейна дружка мила
Отъ тъга горчива днеска
Се е тя прѣвила! . .

— 0 —

Само здравко е пакъ сѣщи,
Пакъ зеленъ е днеска;
Студъ, слана не плашатъ него —
Нищо го не стрѣска!

— 0 —

Л. Бобевски.

Прѣлѣтяване на щъркелитѣ.

а стѣпи августъ и лѣтото запѣ своята тѣжна пѣсень, съ която напомняше на хора и животни да се стѣгатъ за злата зима.

Той казва на человѣка да стѣга оралата за близката есень, за да не останатъ нивитѣ му неорани; на змийтѣ — да

тѣрсятъ дълбоки дупки — да не замръзнатъ още отъ есенната слана; а на щъркелитѣ — да излизатъ по-често по рѣки и блата да ловятъ жаби и змии, та да събиратъ сили за дългия пѣтъ къмъ топлитѣ мѣста.

Малцина человѣци изпълняватъ златнитѣ съвѣти на августовата пѣсень, заради това и прѣкарватъ тежъкъ животъ прѣзъ зимата. Но щъркелитѣ изпълняватъ точно бащинския съвѣтъ на августа; тѣ отъ сутринъ до вечеръ крачатъ изъ мочорливитѣ блата и гѣлтатъ лакомо своя ловъ, който имъ дава всѣки день нова сила.

А кога дойде края на августа и лѣтото ги запитва:

— Готови ли сте чада?

— Готови сме, отговарятъ весело всички щъркели и почнатъ да тракатъ съ дългитѣ си

човки къмъ нашето небе. Съ тракането си като че ли искатъ да му кажатъ : „Сбогомъ, мило небе! Прощавай до идещата пролѣтъ!“

Още тогава лѣтото ги подканя да се събератъ на дружини и да потеглятъ къмъ топлитѣ страни, дордѣ не сж настъпили хладнитѣ есенни мъгли и дъждове.

Слѣдъ това щърковетѣ почватъ да се събиратъ на голѣми дружини и трѣгватъ къмъ старото си отечество, гдѣто царува вѣчното лѣто.

Тѣ пѣтуватъ задружно, за да се пазятъ лесно отъ разнитѣ си неприятели изъ пѣтя. Ако пѣтуватъ по отдѣлно, навѣрно ще станатъ плячка на морскитѣ грабливи месоядни птици.

Въ пътуването си тѣ принасятъ полза и на своитѣ слаби другарки — лѣстовичкитѣ. Едни отъ тѣхъ почиватъ на корабитѣ, а други — по гърбоветѣ на дългокракитѣ щъркели.

Изгубената радостъ.

(Приказка).

ѣ една далечна страна царувалъ единъ царъ. Живѣлъ той въ своя палатъ весело, музики по цѣли дни му свирѣли и пѣвачи пѣсни пѣли.

Много играчи живѣли въ негова палатъ, които облачалъ въ злато и коприна, само и само да му играятъ и да го веселятъ.

Царьтъ не искалъ и да знае за своя народъ, който вече съвсѣмъ обѣднялъ и започналъ да живѣе лошъ животъ. Ималъ си той три дъщери, хубави като майски рози, които грѣяли, като ясно слънце; ала баща имъ не се радвалъ на тѣхъ, той искалъ да има синъ, който да земе прѣстола и да носи името му слѣдъ неговата смъртъ.

Но единъ день, за радостъ голѣма на царя, му се родилъ синъ. Царскитѣ глашатаи извѣс-

тили по цѣлата държава, че стариятъ царь си има синъ, синъ хубавъ и красивъ, като тритѣ му дъщери. Започнали музикитѣ и игритѣ въ царския палатъ и по цѣли дни и ноши не спирали. А народътъ? Той охкалъ и пѣшкалъ отъ нѣмотията . . . . .

* *
*

Минало се двѣ години отъ раждането на царчето и единъ день легнало болно. Уплашилъ се стариятъ царь и повикалъ всички учени лѣкари да го лѣкуватъ. Изреждали се единъ по единъ лѣкаритѣ, но всичко на пусто, царчето отъ день на день отпадало.

Вървѣли така днитѣ, изминали се мѣсеци и години, а царчето все болно . . . . Стои стариятъ баща замисленъ, а на прозореца прѣлита чудно красива птица и започва да пѣе тѣжна пѣсенъ . . . . Тя пѣе, извива гласа си, а той трепти и се носи сладко, сладко отъ тихия вѣтрецъ.

Вслушва се стариятъ царь въ пѣсенята и остава зачуденъ отъ думитѣ що произнесла птицата: „Царю, ти още не си страдалъ!“ Царьтъ изпѣжда птицата, а тя се извива високо, спуща се право къмъ прозореца и почва да пѣе: „Царю, ти не си още нещастенъ, иди вижъ какъ страдатъ другитѣ! . . . . “

Замислилъ се царьтъ на тѣзи думи, дълбоко се замислилъ и най-сетнѣ рѣшилъ да отиде между своя народъ. Единъ день, рано въ зори, прѣоблеченъ като търговецъ, напуска палата си и тръгва изъ градове и села. Тамъ вижда страшни картини: вижда какъ дѣца мратъ отъ гладъ,

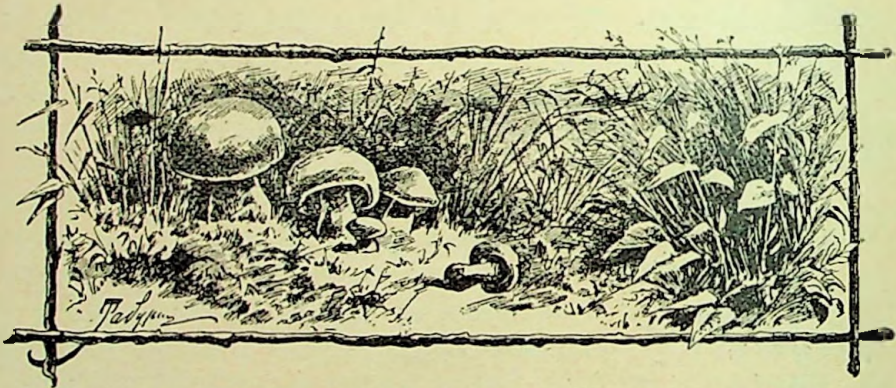
какъ хора теглятъ плугове да оратъ земята; вижда полуструтени къщи и въ тѣхъ сѣмейства — изсъхнали, като мъртавци . . . . Навсѣкъдѣ плачъ и проклетие! . . . . А красивата птичка се вие надъ царювата глава и тихо произнася: „Царю, ето нещастнитѣ!“ . . . .

Трепва на царьтѣ сърдцето и бързо се завръща въ палата си, изпъжда всички свирачи, играчи и започва да раздава огромнитѣ си богатства на своя бѣденъ народъ.

Още не сторилъ това и на царчето станало по-добрѣ.

Стои царьтѣ до прозореца и гледа какъ слугитѣ раздаватъ богатството му на бѣднитѣ и изведнажъ прѣлита прѣдъ него красивата птица и запѣва: „Царю, сега ще започнешъ да страдашъ, защото разбра страданието!“ . . . . и веднага пакъ отлита.

Царчето бързо оздравѣ, но стариятъ царъ изгуби своята радостъ и безгриженъ животъ, защото почна да мисли за подобрѣнието на своя народъ.

Лисмо.

Сѣднахъ писмо да напиша
Днесъ на моя батию азъ,
Да му кажа че прѣминахъ
Таъ година въ първи класъ.

Ето сичко е готово
Ще зафана първи редъ,
Но се чуда какъ отгорѣ
Да започна най-напрѣдъ.

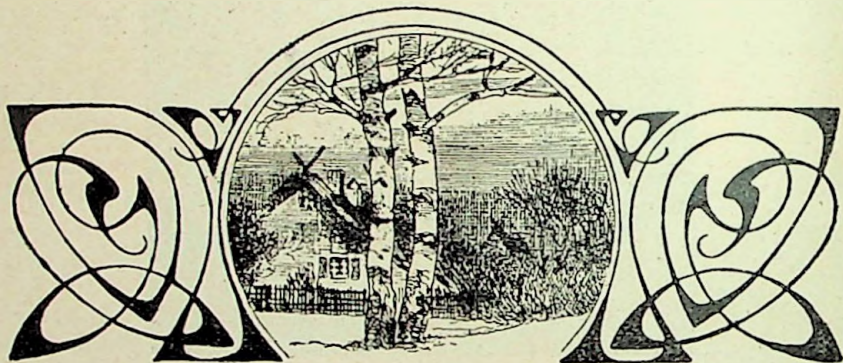
А защо ли пѣкъ се чюдя!
Ще зафана сѣ така:
Батѣо, ний сме сища здрави,
Мама платно изтака.

И отъ него за Коледа
Риза нова ти гласи,
А по шията, рѣцѣѣ
Пенка ще я украси.

Тате купи конь отъ Плѣвень
Хубавъ, ала много скѣпъ;
Нашата Райничка проходи,
Баба сѣ боли я жѣбъ.

Азъ добръ съмъ, и те моля,
Не забравяй, батѣо драгъ,
Да ми пратишъ, както лани,
Нѣщо хубавичко пакъ.

Ц. Калчевъ.

Водни қоқошқи.

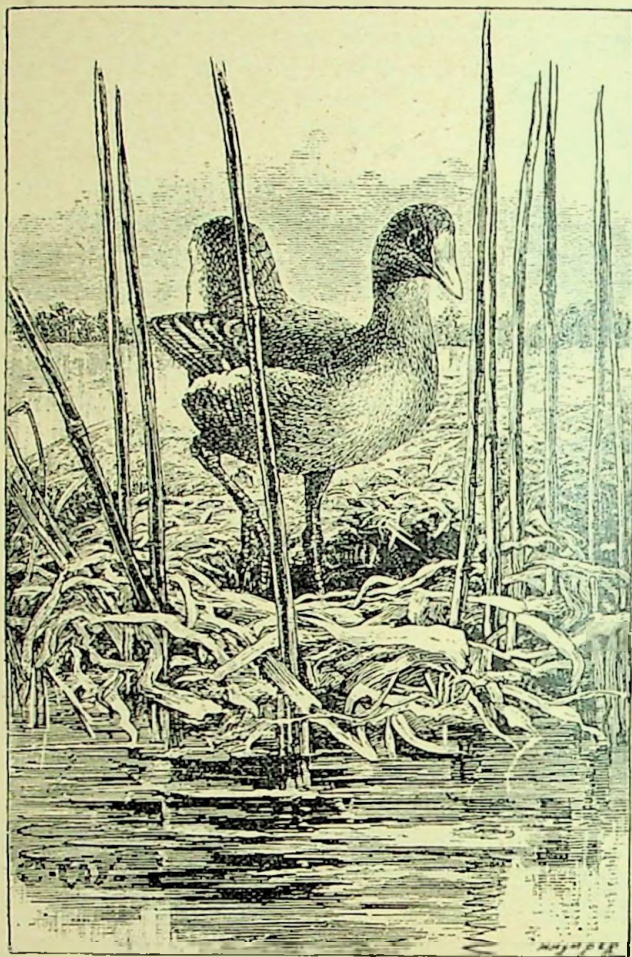
сѣки отъ насъ знае, че кокошкитѣ и пѣтлитѣ живѣтъ само по сухо. И ако нѣкоя падне случайно въ дълбоска рѣка, скоро умира подѣ нейшитѣ води. А малкото патенце може да плава свободно и въ най-дълбокото море, безѣ да се бои отѣ удавяне.

Но въ нѣкои страни се срѣщатѣ и такива кокошки, които живѣятѣ повече въ водата, отколкото на сушата. Заради това ученитѣ сѣ ги нарекли *водни* или *блатски* за разлика отѣ домашнитѣ, които всички познаваме добрѣ.

Този родѣ кокошки сѣ много чудни птици. До скоро азѣ ги познавахѣ само отѣ книгитѣ; но сега виждамѣ една отѣ тѣхѣ, когато си искамѣ, защото въ нашето училище има *препарирана* водна кокошка.

Сега ще ви разкажа за нея, за да знаете и вие нѣщо за воднитѣ кокошки. Тя е уловена малка, когато е била колкото яребица. Перошината ѝ е сѣщо като камѣка на плочитѣ за писане въ пѣрво отдѣление, затова азѣ отдалечѣ я прѣсторихѣ на сивата врана. Крилата и опашката ѝ сѣ кѣси, сѣщо като на домашната кокошка. Човката ѝ кѣмѣ главата е сплесната ка-

то на юречката, а къмъ върха — остра като колче. Тя е корава и шарена: половината червена, а половината сивобѣла.

Краката ѝ сж по-дълги отъ тѣзи на кокошката и сж зелени. И тѣ иматъ по 4 прѣста: 3 отпрѣдъ и 1 отзадъ. Но прѣднитѣ 3 иматъ и

малка ципа за плаване, която нашитѣ кокошки нѣматъ. Ето защо тия кокошки не се боятъ отъ водата като домашнитѣ.

Воднитѣ кокошки биватъ нѣколко вида, които се отличаватъ главно по цвѣта на краката: на едни сж зелени, на други червени, а на трети сивочерни и т. н.

Всички живѣятъ по блатиститѣ мѣста и си правятъ гнѣздата между високитѣ *трѣстики* (камъши). Въ тѣхъ снасятъ по 7 или 9 яйца и ги мжтятъ подъ редъ мжжката и женската.

Малкитѣ сж покрити съ мжхъ и могатъ искусно да плаватъ. Скоро напуцатъ майка си и се грижатъ сами за прѣхраната си. По тази причина женската мжти по 3 пжти прѣвъ годината.

Тѣ сж много внимателни, когато излазятъ да си търсятъ храна; по-напрѣдъ пращатъ по опитнитѣ да разгледатъ мѣстото да нѣма нѣкоя опасностъ, че тегава отиватъ за ловъ. Ядатъ риба, червен, схлюви и др. водни животни.

Много сж приятни за гледане въ врѣме на ядене. Ако уловятъ малко животно, гълтатъ го цѣло, като кокошката — зърната. Ако ли имъ се попадне голѣма риба, олавятъ я съ една кракъ и я кжсатъ съ човката си, като дѣте — ябълка. Въ това врѣме тѣ се крѣпятъ на другия си кракъ.

Воднитѣ кокошки живѣятъ повечевъ Франция, Италия, Германия и Холандия, а най-вече въ островъ *Ява*. Всички сж въ диво състояние.

Готвятъ се.

Нѣма юли, нѣма августъ —
Лѣтото се мина,
Днитѣ станаха по-къси,
Врѣмето застина.

И щъркели, лястовички,
Жерави крѣсливи,
Горскитѣ ни славни пѣвци —
Славен красиви,

Готвятъ си за пѣтъ колата —
Крилетѣ си стѣгатъ,
Още нѣкой и день — други
Па къмъ югъ ще бѣгатъ!

Люб. Бобевски.

С р ѣ щ а .

Въ горещитѣ страни, по брѣговетѣ на рѣ-
китѣ, изъ гѣстата трѣва, намиратъ хладъ и по-
чивка най свирѣпитѣ животни: лъвъ, тигъръ,
дивия биволъ и др.

Срѣщата на челоуѣка съ тѣхъ е страшна и
опасна.

Често пѣти негри и европейци — пѣтеше-
ственници, като минаватъ прѣзъ такива мѣста,
случайно се срѣщатъ съ нѣкой отъ тѣзи люти
звѣрове.

Тежко и горко имъ тогава! Борбата на жи-

вотъ и смъртъ настава . . . Слѣдъ нѣколко минути силния остава да живѣе . . . .

Ето на тази картина виждате една печална

срѣща . . . Разярениятъ биволъ тѣпчи въ краката си нещастния негъръ! Той е безсиленъ да се бори; дивото животно не знае що е милостъ.

Спасението на негъра зависи само отъ удара на неговия другаръ . . . . . Сполучливиятъ ударъ съ бравдата, ще докара смъртъ на лютия звѣрь . . . . .

Другари.

На полянката Върбанчо
Припка, весело играй,
Кученцето Караманчо
Тамъ слѣдъ него джавка, лай.

Катъ другарче то го брани
И по пжтя, и навредъ,
А момченцето го храни
Сутринь, вечеръ, на обѣдъ.

Тъй си двамата играятъ
Съ топки, обръчи, колца,
Тамъ до селото накраятъ
Ведно съ другитѣ дѣца.

Ц. Калчевъ.

Народното събрание на старитѣ славяни.

Въ старо врѣме нашитѣ прадѣди — славянитѣ сѣ живѣли на отдѣлни родове. Тѣ били сродници и произлизали отъ едно сѣмейство. Всѣки родъ се управлявалъ отъ най-стария си чловѣкъ. А слѣдъ смъртъта му управлявалъ най-стария му синъ.

Въ това врѣме славянитѣ се скитали отъ мѣсто на мѣсто изъ широкитѣ полета на обширна Русия, като днешнитѣ чергари. Тѣ се занимавали повече съ звѣроловство, риболовство и пчеларство, а по-малко съ земледѣлие.

Когато родътъ се размножилъ много, тогава мѣстенето имъ ставало трудно, та почнали да живѣятъ на едно мѣсто. А за да ги не нападатъ другитѣ родове, заграждали се съ високи огради отъ прѣте, земя, калъ, камъне и др. Тия заградени мѣста били първитѣ наши *градове*.

Като се заселили на едно мѣсто славянитѣ промѣнили и живота си: оставили лова и почнали да обработватъ земята и да търгуватъ съ произведенията си.

По едно врѣме ограденото мѣсто станало тѣсно за цѣлия родъ, и той не можалъ вече да се управлява отъ единъ човѣкъ. Затова родътъ се раздѣлилъ на нѣколко сѣмейства, които се управлявали отъ най-стария си членъ.

Често пжти отдѣлнитѣ сѣмейства се карали за нищо и никакви работи. Тогава за да не ставатъ сбивания между хората отъ цѣлия родъ, събирали се на едно мѣсто всичкитѣ старей на отдѣлнитѣ сѣмейства и тамъ рѣшавали на коя

страна е правото. Това събрание на старейтѣ (народнитѣ прѣдставители) се наричало „вѣче“, което значило „свѣтъ“.

На тия събрания старейтѣ рѣшавали още дали да воюватъ или не съ нѣкое друго неприятелско плѣме. Въ тѣхъ ставало сжщо тѣй и

подълбата на земята между сѣмействата на рода.

Стареитѣ се призовавали на „*вѣче*“ най-напрѣдъ чрѣзъ *викачи*, послѣ — чрѣзъ рокове, а най-послѣ, чрѣзъ клепалата и камбанитѣ.

Слѣдъ врѣме сѣмействата почнали да се каратъ на често, та стареитѣ били принудени да се събиратъ на събрание всѣка седмица, което имъ прѣчило на работата. Тия чести събрания имъ омръзнали, та рѣшили да си избератъ единъ общъ главатаръ, който да ги вика на съвѣтъ само за голѣмъ споръ, а малкитѣ да рѣшава самъ. На този главатаръ дали името „*князъ*“.

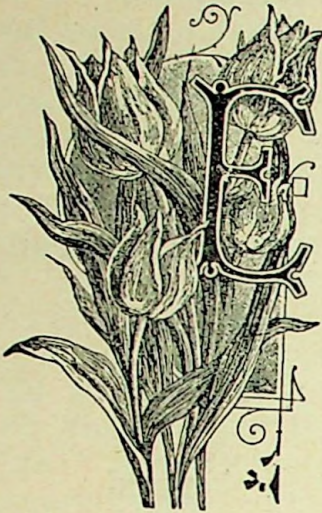
Първитѣ князе никакъ не приличали на сегоашнитѣ: тѣ били длъжни да вършатъ това, което народътъ и стареитѣ искали. Ако нѣкой ви ролавъ князъ искалъ да управлява по своя воля, тѣ го изнѣждали и си избирали новъ. Така старитѣ славяни изпѣдили двама свои князе: единиятъ, защото не пазилъ сиромаситѣ отъ богатитѣ, а другиятъ, защото събиралъ тежки данъци да живѣе разкошенъ животъ.

Но послѣ се явили хитри князе, които измамили народа да не избира вече старей, а да остане да го управляватъ тѣ. Народътъ тогава станалъ като стадо и билъ длъженъ само да робува и данакъ да плаща, а князетѣ му да заповѣдватъ и да живѣятъ въ веселби на чужди грѣбъ.

Въ наше врѣме народитѣ отново се събудиха и почнаха да искатъ назадъ правата си отъ князетѣ. На нѣкои мѣста сѣ ги вече отървали съвсѣмъ, а на други — наполовина спечелени. Но близко е врѣмето, когато всички народи ще си спечелатъ правата за управление, както сѣ ги имали славянитѣ съ своитѣ стари „*вечета*“.

Гроздоберъ.

сень хладна пакъ настъпи. Слънчевитѣ лъчи силно не грѣятъ, пойнитѣ птички нигдѣ не пѣятъ. Овошкитѣ узрѣха на клоне, едро грозде се лъщей на лозе. Гроздоберътъ пакъ дойде. Утрѣ грозде ще беремъ. Условихме берачки и кола, па се върнахме съ тат-

ка у дома.

Нощта есенна настъпи, всички си почиватъ, а хората заспиватъ. Заспахъ и азъ.

Рано сутринята станахъ и се околъ огледахъ. Звъздитѣ по небе блѣстеха, тихо си трептѣха и една на друга нѣщо си шепнѣха. Изтокъ почна да се бѣлѣе; облачета малки, разкъсани, катъ дѣчица орѣфани, се посрѣбряваха и мѣсечко извилъ се като рогъ, показва се надъ долъ дълбокъ.

Коларътъ дойде. Качихме се въ колата и тръгнахме за лозята. Пѣсни изъ пѣтя пѣемъ, всички дружно съ гласъ се смѣемъ. Съ радостно сърдце, съ пищовче въ рѣцѣ азъ нѣхъ, па сетнѣ гърмѣхъ. Гроздоберци стигнахме, бързо ги отминахме и на лозе дойдохме.

Огънь буенъ накладохме и наоколъ наседох-

ме. Пламъкътъ се нагорѣ издигна, нашитѣ лица хубаво освѣтява и съ топлината си ги зачервява. Прѣснахме жарѣта и опекохме пастарма. Седнахме да ядемъ и пакъ пѣсни пѣемъ. Отъ истокъ се зора сипна, не-далечъ се пушка пукна. Край насъ зайче малко се мѣрна и уплашено далечъ побѣгна.

Стана свѣтло Взехме кошчета въ рѣжа и трѣгнахме отъ лоза на лоза. Гроздето беремъ, въ кошчето го поставяме безъ редъ. Берачка една припѣва, друга нѣкоя весело ѝ отпѣва. Съ радостъ и викъ, като въ единъ мигъ, набраха по кошче, а пѣкъ азъ—похче ¹⁾). Изпразваме и пакъ беремъ, кутия пълнемъ и въ колая сипемъ.

Така брахме редъ по редъ и най-послѣкъмъ обѣдъ гроздето се вечъ обра и напълнихме кола. Пълни кола съ грозде скърцатъ, пѣсни по лозя замлъкватъ. Всички съ весели лица, вкупомъ дойдохме у дома. Тамъ ни срѣщна мама, весела засмѣна. Сладъкъ обѣдъ нагоди за берачки млади.

Гроздето се отжпка, шира и джибри се обѣрка. Шарата въ изба прѣнесохме, въ бѣчви я налѣхме. На вино послѣ ще стане, да пиятъ вси за наше здраве.

1) Кърпичка.

Пакъ есенъ.

Излѣзохъ на полето
И погледъ си кждѣто
Насоча, виждамъ азъ
Мрѣтвило пустота..
Днесъ тжженъ е свѣта!
Трѣвицитѣ зелени
Стоеха поразени
Отъ лютата слана...
А цвѣтенцата мили
Съ послѣднитѣ си сили
Се борѣха съ смъртъта!
И ручейчето гласно,
Кое то всѣкичасно
Си плѣскаше съ ржцѣ,
Днесъ съ погледъ е печаленъ,
Съ надиплено лице!

Люб. Бобевски.

При врачката

Единъ старъ котаракъ отслабналъ доста и не можелъ да си лови мишки както на млади години. Господаритѣ му не били никакъ благодарни отъ него, та почнали да му даватъ по малко храна на обѣдъ и вечеръ. А по едно врѣме тѣ дори намислили да го натирятъ съвсѣмъ и да си взематъ нѣкое младо котенце.

На котарака станало много мъчно отъ обноснитѣ на благодарнитѣ си стопани, ала пакъ не искалъ да се раздѣли съвсѣмъ отъ старото

си жилище. Той напустналъ хубавитѣ имѣ. стаи и се прѣселилъ въ плѣвнята. Тамъ висѣли на гредитѣ цѣли свѣсла царевица, та много мишки идвали да си откраднатъ по нѣкое зърно. На котаракътъ само лигитѣ текли за нѣкое младо мишче, защото отъ слабостта му се отървало и най слабото мишче.

Най-послѣ той намислилъ да си изкарва прѣхраната съ хитростъ. Обявилъ на стѣнитѣ и вратитѣ, че знае да врачува на мишкитѣ да не ги ловятъ коткитѣ.

Двѣ млади и неопитни мишки повѣрвали на лъжливия котаракъ и отишле при него да имъ врачува. Котаракътъ, щомъ ги видялъ, поканилъ ги да седнатъ на столоветѣ и ги попиталъ що желаятъ. Тѣ му разказали неволята си и го помолили да имъ помогне ако може съ своето искусство врачуване.

Котаракътъ тутакси извадилъ едно тесте

книги и почналъ ди ги прѣска на разни страни по масата.

— Ха! ето твоето нещастие, казалъ той на едната. Тя опери уши да слуша, а той взе да нарежда като стара врачка: Твойтъ животъ виси на косъмъ, защото гробътъ ти зиналъ като ламя и чака да те погълне. Но единъ може да те избави отъ това велико нещастие—това съмъ азъ, стариятъ врачъ.

— Ахъ! милостиви котаране, моля те отъ все сърдце, избави ме отъ смъртъта, за награда ще ти дамъ половината отъ имота си.

— Добрѣ, но трѣбва да отидемъ ей тамъ въ онзи кѣтъ на плѣвнята, за да те намажа съ моето лепило, та да не могатъ те хвана ноктитѣ на коткитѣ.

И така двамата приятели отидоха въ кѣта, отъ кѣдѣто мишката вече не се върна: тя биде изядена тамъ отъ стария котаракъ.

Слѣдъ малко се завърна при втората мишка. И на нея врачува както и на първата.

Така продължаваше да си изкарва прѣхраната хитриятъ котакъ, дордѣ го разбраха всички мишки какъвъ лѣжливъ врачъ е. Всички мишки се прѣселиха на друго мѣсто, а той остана самъ и умрѣ единъ день отъ гладъ въ плѣвнята.

— ГОРКИЯТЪ ФРАНЦЪ, КОЛКО Е БОЛЕНЪ! . . . .

Есенни пѣснички:

1. Тѣга.

Срѣдъ гората оголѣла
Малка *вадишка* рѣчи,
Въ своята пѣсень отмалѣла,
Сѣкашъ тихо тя мѣлви:

„Азъ щастлива бѣхъ, когато
Въ хладно утро — при зори
Пѣснопойчето крилато
Кжпѣхъ въ бистри си води.

И дѣца кога игриви
Тичаха при менъ тогазъ,
Въвъ водитѣ си пѣливи
Съ смѣхъ кога ги кжпѣхъ азъ.

А сега съмъ самъ-самичка
Мене чака салъ тѣга,
Нѣма веселата птичка —
Нѣма вече веселба!“

Д. Цветкинъ,

— ❁ СПИСАНИЕ ЗА ДѢЦА ❁ —

2. Птиче.

Въвъ градинка осланена
 Пѣе птиче мило,
 Пѣсенчица пѣй засмѣна
 Тихо и унило.

— 0 —

Че ще мине есень глуха,
 Че ще мине зименъ студъ,
 Че ще спрѣ да вѣй, да духа
 Сѣвернякътъ буенъ лудъ.

— 0 —

Че ще дойде пролѣтъ жива
 Съ нова, дивна, пѣсень, —
 Пѣсень весела щастлива,
 Че ще мине есень . . .

Ц. Цвѣткинъ.